

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน
ของเทศบาลนครสกลนคร*
PUBLIC PARTICIPATION IN ADMINISTRATION
OF THE SAKON NAKHON MUNICIPALITY

วิชาญ ฤทธิธรรม

Wichan Ritthitham

พุฒจักร สิทธิ

Putthachak Sitthi

โพชม์ จันทร์โพธิ์

Pojh Chanpo

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

E-mail: putrights@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลนครสกลนคร” เพื่อเป็นการนำเสนอแนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลนครสกลนคร รวมถึงการสนับสนุนให้ประชาชนและบุคลากรในองค์กรร่วมกันรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดและความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการทั้งในด้านการตัดสินใจ ด้านปฏิบัติการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล จนเกิดการเปลี่ยนแปลงในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนการดำเนินงาน และข้อบัญญัติอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติ การกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ชุมชนของตนเอง สามารถเข้าถึงและรับข้อมูลข่าวสารการบริหารงานและนโยบายการพัฒนาของผู้บริหารเทศบาลนครสกลนคร และเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ ประชาชนสามารถติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารงาน และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการและตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก และให้เกิด

* Received 20 March 2021; Revised 30 March 2021; Accepted 10 April 2021

ความโปร่งใสในการทำงาน รวมถึงการนำไปสู่การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และบุคลากรในองค์กรให้เกิดความเข้มแข็ง เกิดทักษะและเห็นความสำคัญในการใช้เครื่องมือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่แค่เพียงดำเนินการให้ครบกระบวนการเท่านั้น แต่ต้องดำเนินการให้ถึงสาระสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการปฏิบัติมากยิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การบริหารงาน, เทศบาลนคร

Abstract

This academic article aims to present "Participation of the people in the administration of Sakon Nakhon Municipality" as an administrative guideline for the people participation and to encourage people to participate in the administration of the Sakon Nakhon Municipality Including encouraging people and personnel in the organization to share knowledge about the concept and the importance of administration participation from the beginning to the end of process in terms of decision-making, implementation, benefits and evaluation aspects until the change of development strategy plan, Local development plan, operation plan and other provisions complying with the provisions of Thai Kingdom Constitution, an emergency decree, plan, decentralization procedure to Local Government Organizations and the development strategy of the local government organization which require people to take part in their own community area; to access and receive administrative information and development policies of the Sakon Nakhon Municipality administrators. In accordance with the needs of the people to develop the area; people can monitor and evaluate the administration. People can mainly participate in inspecting and directing the management responding to their needs and ensure working transparency. This will lead to the development of the participation process of people and personnel in the organization to strengthen the skills and to realize the importance of using tools. To create a more engaging process not just completing the process but the essence of the participatory process must be taken seriously. As a result, the management of the organization is transparent, more efficient and effective in practice.

Keywords: Participation, People, Administration, Municipality

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศภายใต้สถานการณ์และความเสี่ยงซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศหรือระดับโลก ที่ส่งผลกระทบได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น แนวทางการบริหารจัดการประเทศภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะนำไปสู่การบริหารประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบราชการ เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจที่แท้จริงแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการป้องกันปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองทั้งระดับประเทศและท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึกค่านิยมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล จึงนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” และเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552) เป็นหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามามีบทบาทในการให้บริการประชาชนในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ ได้มีการนำแนวคิดในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของชุมชนท้องถิ่น ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา (Erwin, W., 1976) ประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและทำอย่างไร มิติที่สอง มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนามือปฏิบัติการณ์ ตามที่ได้ตัดสินใจ และ มิติที่สามมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน (Alastair, T. W., 1982) รวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม (Reeder, W., 1974) โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะ 4 ประการ (Cohen, J. M. & Uphoff, N. T., 1977) ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการณ์ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่สามารถกำหนดทิศทางการบริหารงานองค์กรได้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในโลกยุคโลกาภิวัตน์

เทศบาลนครสกลนคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมือง โดยเฉพาะการบริหารงานการเมืองการปกครองส่วนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างเต็มความสามารถและทั่วถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและกิจกรรมของเทศบาลมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลนครสกลนครที่กล่าวไว้ว่า “ชุมชนน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม ก้าวนำสิ่งแวดล้อม งามพร้อมวัฒนธรรม” จากการกำหนดยุทธศาสตร์และแนว

ทางการพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการนโยบายสาธารณะ การบริการสาธารณะ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานต่าง ๆ ดังนั้น เทศบาลนครสกลนครจำเป็นต้องส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในกรอบของปัญหาและความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพ ทำให้วิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้บรรลุผลได้ ดังนั้น ชุมชนจำเป็นต้องมีความรู้เท่าทัน มีภูมิคุ้มกัน มีอำนาจต่อรอง สามารถปรับตัวได้ และมีวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง เพิ่มโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้สมาชิกในชุมชนมีโอกาสในการเข้าถึงการพัฒนาพื้นที่ชุมชนของตนเอง สามารถบริหารจัดการชุมชนและร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงกัน รวมถึงสามารถกำหนดเป็นแนวนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ วิเคราะห์สภาพทั่วไปของการบริหารงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลนครสกลนคร ตามกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลนครสกลนคร จนเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีการร่วมมือกัน 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล

การมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็นการไต่สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ (ธีระพล อรุณะกสิกร, 2542) ซึ่งเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนในการแก้ไขปัญหา (Erwin, W., 1976)

การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น ในการรับประโยชน์จากบริการ และมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ

1.1 การมีส่วนร่วมในกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน

การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตาม ประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในทางการเมือง คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน และชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตน ควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2. แนวคิดการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม ถือว่าเป็นหลักพื้นฐานของประชาชนในกระบวนการที่ผ่านมา หน่วยงานที่รับผิดชอบก็มักกล่าวว่าได้ทำตามกฎระเบียบอย่างถูกต้อง แต่การมีส่วนร่วมนั้น หัวใจที่แท้จริงได้พิจารณาหรือไม่ การมีส่วนร่วมนั้นได้รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจริงหรือไม่ และการกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นพิจารณากันครอบคลุมเพียงใด เพราะการมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงการประชุมประชาพิจารณ์ให้ครบตามข้อกำหนดเท่านั้น จะต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยปราศจากการครอบงำหรือชักจูง ดังนั้น หลักการมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม และต้องให้แต่ละกลุ่มได้รับรู้ผลดี ผลเสีย

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติการติดตามและประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น (ถวิลวดิ บุรีกุล และคณะ, 2552)

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครบถ้วนทุกขั้นตอนเรียกได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย เป็นกระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงควรเข้าร่วมในกระบวนการตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ - เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย (อรทัย ก๊กผล และฉัตรระวี ปรีสุทธิญาณ, 2553) โดยการสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหาเป็นผู้นำทุกอย่าง ไม่ใช่ที่เรากำหนดไปแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วมในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมา (อคิน รพีพัฒน์, 2547) แบ่งออกเป็น

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจไม่สามารถกระทำได้ในทุกประเด็น ดังนั้นจึงมีแนวทางทั่วไปบางประการเกี่ยวกับประเด็นที่ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (วันชัย วัฒนศัพท์, 2544) ได้แก่

1. การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ
2. การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น
3. การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มบางคน

ที่มีอยู่เดิม

4. การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว
5. ความจำเป็นเพื่อต้องการให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

กล่าวได้ว่า แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบายหรือการตัดสินใจของประชาชน ในกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยมีผลกระทบต่อประชาชนส่วนรวมทั้งหมดทั้งนี้เมื่อผ่านการมีส่วนร่วมก่อนกำหนดยุทธศาสตร์หรือการตัดสินใจของกิจกรรมย่อมทำให้เกิดการดำเนินการร่วมกันอย่างหลักเลียงมิได้ รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการตัดสินใจนั้น และร่วมกันตรวจสอบประเมินผลจากกิจกรรมโครงการตามแผนที่กำหนด

3. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทยได้ถูกบัญญัติไว้ตามกรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 78 ว่า รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน จึงทำให้หน่วยงานในภาครัฐ องค์กรต่าง ๆ ได้ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านช่องทางหรือกลไกในการให้ข้อมูลข่าวสารและรับฟังความคิดเห็น และให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนปรับเปลี่ยนสู่การบริหาร

ราชการที่เปิดเผย โปร่งใส เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และพัฒนาระบบราชการเพื่อตอบสนองความต้องการและเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ

กระบวนการมีส่วนร่วมตามทฤษฎีที่มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น (เมธี จันทจักรุภรณ์ และสุธิดา รัตนวณิชชพันธ์, 2541)

1. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัสฮอฟ ถูกนำมาอธิบายในลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า การสร้างโอกาสให้สมาชิกของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค (Cohen, M. J. & Norman, T. U., 1980) ในการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ได้แก่ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

1.2 การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ (Implementation) เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารจัดการ และการประสานขอความช่วยเหลือ

1.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็ นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินการทั้งหมด และแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

นอกจากนั้น ยังได้เสนอกรอบเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท มี 3 มิติ และ 2 บริบท

มิติของการมีส่วนร่วม มี 3 มิติ ประกอบด้วย 1) มีส่วนร่วมอะไรบ้าง (What) แบ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ร่วมในการคิดถึงปัญหาโดยระบุความต้องการของชุมชน ระหว่างดำเนินการ และการตัดสินใจดำเนินการ (โดยองค์กรของชุมชนหรือชาวบ้าน) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน 2) มีส่วนร่วมกับใครบ้าง (Who, Whom) ได้แก่ การพิจารณาองค์ประกอบของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับชาวบ้านในแต่ละขั้นตอน เช่น ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรที่ให้ทุน เป็นต้น ทั้งนี้ให้พิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ระดับชั้นในสังคม ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การถือครองที่ดิน เป็นต้น 3) มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง (How) ได้แก่ มีส่วนร่วมในลักษณะพื้นฐานของการมีส่วนร่วม เช่น ความเต็มใจเข้าร่วม

การได้รางวัลตอบแทน หรือถูกบังคับให้เข้าร่วม ในลักษณะการเข้าร่วมโดยตรง หรือผ่านองค์กร ของชุมชน ขนาดของการมีส่วนร่วม ความถี่ และระยะเวลาในการเข้าร่วม เป็นต้น ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วม อาจเป็นการเพิ่มพลัง หรืออำนาจขององค์กร หรือเป็นการปฏิสัมพันธ์ธรรมดา เท่านั้น

บริบทของการมีส่วนร่วม มี 2 บริบท ประกอบด้วย 1) ลักษณะของโครงการ โดยพิจารณาจากลักษณะของสิ่งที่นำเข้ามา มี ความซับซ้อนของเทคโนโลยีเพียงใด ลักษณะของ ประโยชน์ที่ได้รับ (เร็วหรือช้า) และเงื่อนไขที่ต้องกำหนด เช่น การเข้าถึงการบริหารโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ เป็นต้น 2) สภาพแวดล้อมของกิจกรรมตามโครงการ ได้แก่ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยทางกายภาพและธรรมชาติ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางการเมือง เป็นต้น

ฉะนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรม ใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการเราให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนิน ชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม (สุชาติ จักรพิสุทธิ์, 2547)

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่ไม่เท่าเทียมกันอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและ ประชาชนเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อตน ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (สถาบันพระปกเกล้า, 2545) ได้แก่

2.1 การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร

2.2 เน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากร ต่าง ๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน

2.3 อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

2.4 เพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

2.5 มีความยืดหยุ่นได้ คือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถ ตรวจสอบได้ มีความโปร่งใสและคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม

2.6 การมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

4. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

การมีส่วนร่วมในกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตาม

ประเมินผล การรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น โดยการพัฒนาดังกล่าวต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นสองนัย ดังนี้

1. การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนในชุมชนพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการที่ประชาชนได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2. การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อรองในการจัดการทรัพยากรในมาตรฐานเดียวกันและประชาชนสามารถตรวจสอบได้

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเหมาะสม และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรในรูปของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (ปารีชาติ วลัยเสถียร, 2541) ประกอบด้วย

1. การวางแผน ซึ่งรวมทั้งการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ใช้ตลอดจนการติดตามและประเมินผล

2. การดำเนินงาน

3. การใช้บริการจากโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 4 ประการ (Fornaroff, A., 1980) ได้เสนอรายละเอียดให้เห็นเป็นรูปธรรมโดยการแบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ

1. แบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนเตรียมการ เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำและการสร้างกำลังอำนาจให้แก่องค์กร

2. แบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้และยังแบ่งออกมาให้เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละร่างกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งเป็นการให้ด้วยความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน จะมีส่วนร่วมด้วยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรมผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการ

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่า มีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้ามาปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมในการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะความบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์จะไม่ใช่ว่าสิ่งสำคัญ แต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วม

3. แบบการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ยังแบ่งออกได้ 3 ส่วนคือ

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่ การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา เป็นต้น

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล ได้แก่ ความนับถือตนเอง พลังอำนาจทางการเมือง ความคุ้มค่าของผลประโยชน์

4. แบบการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีข้อบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพ แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำมาประยุกต์ใช้ต่อไป

กระบวนการมีส่วนร่วม (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2541) สามารถจัดแบ่งขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

กระบวนการที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน ได้แก่ การรับรู้เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม

กระบวนการที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ ได้แก่ การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ

กระบวนการที่ 3 มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์ หรือผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

กระบวนการที่ 4 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ได้แก่ ความพยายามที่จะประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลของกิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการต่อเนื่อง ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลนครสกลนคร

1. สภาพทั่วไปและสภาพปัญหาของเทศบาลนครสกลนคร

สภาพทั่วไปของเทศบาลนครสกลนคร เดิมมีสถานะเป็นเทศบาลเมืองสกลนคร ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2479 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร พ.ศ. 2479 ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนครสกลนคร เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2555 เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทเทศบาลนคร ภายในเขตเทศบาลเป็นที่ตั้งของหน่วยงานการบริการ สถานศึกษา สถานพยาบาลและสาธารณสุข ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการคมนาคม เป็นเทศบาลอันดับที่ 27 ของประเทศ และอันดับ 5 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เทศบาลนครสกลนคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นในหลาย ๆ ด้าน (แผนพัฒนาท้องถิ่น 2561 - 2563) (เทศบาลนครสกลนคร, 2562) ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการบริหาร มีการพัฒนาส่งเสริม การรณรงค์สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมกระตุ้นให้เยาวชนและประชาชนในเขตเทศบาลนครสกลนครได้ร่วมมือร่วมแรงร่วมใจดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดี ด้านการเมืองการบริหาร เน้นการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ บริการประชาชนอย่างเต็มความสามารถและทั่วถึง ด้านสังคม เทศบาลส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลนครสกลนครที่กล่าวไว้ว่า “ชุมชนน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม ก้าวนำสิ่งแวดล้อม งามพร้อมวัฒนธรรม”

สภาพปัญหาของเทศบาลนครสกลนคร ผังเขตเทศบาลมีการขยายตัว งานโครงสร้างพื้นฐานยังดำเนินการไม่ทั่วถึง ประชาชนในเขตเทศบาลยังมีการทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลลงแหล่งน้ำธรรมชาติคือหนองหาร ทำให้ต้องเสี่ยงประมาณในการแก้ปัญหาขยะและปรับปรุงระบบน้ำเสียในส่วนอื่น ๆ ก็มีปัญหาเพียงเล็กน้อย อยู่ในสภาพที่สามารถแก้ไขได้

2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลนครสกลนคร

การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารงานของเทศบาลนครสกลนคร ได้นำแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นมาวิเคราะห์ข้อมูลในการบริหารงาน โดยให้ประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ที่ผู้บริหารและบุคลากรในเทศบาลนครสกลนคร สามารถนำไปสู่กระบวนการบริหารจัดการองค์กร ไม่ว่าจะนำไปกำหนดเป็นนโยบายการบริหาร องค์กรที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น หรือกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการให้กับ บุคลากรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือทั้งหมด เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของโครงการในกระบวนการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การลงมือปฏิบัติตามที่ได้ ตัดสินใจ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และการประเมินผลโครงการ นั้น ๆ (ทักษิณ ประชามอญ และคณะ, 2562) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการตัดสินใจ กระบวนการในการดำเนินการ จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลนครสกลนคร มีการให้ประชาชนริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ องค์กรประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล และปัญหาสำคัญแล้วนำมาวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินการพัฒนาของเทศบาล โดยเปิด โอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วม ในการนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินการ รับฟังความคิดเห็นกันระหว่างประชาชน ผู้บริหาร และบุคลากร ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล

เทศบาลนครสกลนครแบ่งชุมชนออกเป็น 43 ชุมชน เพื่อเอื้อในการบริหารจัดการ ให้คล่องตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงพื้นที่ประชาคม ทำประชาพิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นและรับข้อมูลการตัดสินใจของชุมชน ทำให้ง่ายในการตอบสนองความต้องการของชุมชน อย่างตรงประเด็น

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการปฏิบัติการ เทศบาลนครสกลนคร ให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความช่วยเหลือ ปฏิบัติการ ได้ดำเนินการจัดทำแผนการดำเนินงานเทศบาลนครสกลนคร องค์กรประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมบทบาทผู้นำให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ กิจกรรม ส่งเสริมกลุ่มองค์กร ต่าง ๆ ให้มีส่วนในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพิ่มช่องทางการบริการทั้งในด้านการ ให้ข้อมูลและการรับข้อมูลจากประชาชน แต่งตั้งตัวแทนภาคประชาชนมาร่วมจัดทำและ ดำเนินการ

จากการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ภายในชุมชนของเทศบาลนครสกลนคร เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มขยะรีไซเคิล กลุ่มอาชีพ กลุ่มสินค้าโอท็อป เป็นต้น ทำให้งานพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการรับผลประโยชน์ เทศบาลนคร สกลนคร ได้มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเทศบาลนครสกลนคร ซึ่งได้รับผลประโยชน์ทางด้านโครงสร้างต่าง ๆ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม และผลประโยชน์ ของชุมชน องค์กรประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ประชาชนมีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลความต้องการ ในแผนพัฒนาเทศบาล เพื่อจะได้กำหนดโครงการ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของ

ชุมชน ส่งเสริมและสร้างอาชีพให้กับประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม กำหนดแผนงานแบบมุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม จัดทำและเผยแพร่ข่าวสารหรือระบบสารสนเทศการบริหารงานเทศบาลในช่องทางต่าง ๆ

การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ ส่งผลต่อเนื่องสู่การรับผลประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งด้านจิตใจและด้านวัตถุ เช่น ความภาคภูมิใจของชุมชนที่หาค่ามิได้ การยกระดับรายได้ การมีเส้นทางคมนาคมที่ดี การมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด การได้รับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงการได้รับประโยชน์ร่วมกันโดยภาพรวม

2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการประเมินผล เทศบาลนครสกลนคร ได้มีการเปิดช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในช่องทางต่าง ๆ และได้ดำเนินการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน สำหรับดำเนินการและควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินการทั้งหมด องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานหรือสำรวจความพึงพอใจของประชาชนหลังดำเนินงานโครงการ กิจกรรม จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารประจำชุมชนเพื่อเผยแพร่ รับฟัง และรับข้อเสนอแนะจากประชาชน ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และรับรู้ข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานขององค์กรได้ ส่งเสริมแนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม

การลดความเหลื่อมล้ำที่ได้ผลที่สุดคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการวัดประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาลนครสกลนครได้อย่างเปิดเผย เป็นการลดหรือหลีกเลี่ยงมิให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรอีกทางหนึ่งด้วย เป็นการถ่วงดุลอำนาจโดยภาคประชาชนที่เห็นผลที่สุดของการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุป

การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีโอกาสใช้ศักยภาพทรัพยากรในท้องถิ่นของตนมาพัฒนาบ้านของตนอย่างแท้จริง เริ่มตั้งแต่กระบวนการนำเข้าสู่ซึ่งความต้องการหรือปัญหาที่ต้องการแก้ไข ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจัดลำดับความสำคัญ กำหนดนโยบาย ดำเนินการวางแผน ลงมือปฏิบัติการตามแผน เพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงตามต้องการและสำเร็จลุล่วง เป็นตัวชี้วัดการบริหารจัดการท้องถิ่นตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เทศบาลนครสกลนคร กระจายการมีส่วนร่วมการบริหารงานให้กับประชาชนเข้ามามีบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นให้รวดเร็ว โปร่งใสเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล แสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมกำหนดปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ และมีส่วนรับรู้ผลการดำเนินงาน

การให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการบริหารเทศบาล ทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามระบอบประชาธิปไตย เป็นไปตามแนวคิดที่ว่าการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2552). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น(แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงาน). กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบาย สาธารณะ. ใน รายงานการวิจัย. มูลนิธิเอเชีย สถาบันพระปกเกล้า.
- ทักษิณ ประชามอญ และคณะ. (2562). รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธ ธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 96-109.
- เทศบาลนครสกลนคร. (2562). แผนพัฒนาท้องถิ่น (2561 - 2563). จังหวัดสกลนคร: เทศบาล นครสกลนคร.
- ธีระพล อรุณะกลีกร. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2541). การบริหารสาธารณะในระบบกฎหมายปกครองของฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร: สำนักนิติธรรม.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2541). เอกสารประกอบการศึกษาวิชา สค. 651 ทฤษฎีและหลักการ พัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เมธี จันท์จารุภรณ์ และสุธิดา รัตนวาณิชย์พันธ์. (2541). วิทยาการชุมชน: การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างประชาชน. จังหวัดนครสวรรค์: สุขุมและบุตร.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2544). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. จังหวัด นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ปัญหา อุปสรรค และทางออก. จังหวัด นนทบุรี: ธรรมดาเพรส จำกัด.
- สุชาติดา จักรพิสุทธิ์. (2547). การศึกษาทางเลือกของชุมชน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 27(4), 18-23.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและ วัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.

- อรรถัย ก๊กผล และฉัตรระวี ปรีสุทธิญาณ. (2553). บันทึกเรื่องเด่นรางวัลพระปกเกล้า 52 ด้าน ความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- Alastair, T. W. (1982). Why Community Participation? A Discussion of the Argument Community Participation. In Current Issue and Lesson Learned. United Nations Children's Fund.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). Rural Participation: Concept and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation. In Rural Development Monograph No.2 The Rural Development Committee Center for International Studies. Cornell University.
- Cohen, M. J. & Norman, T. U. (1980). Participations Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity. New York : World Development.
- Erwin, W. (1976). Participation Management: Concept, Theory and Implementation. Atlanta, G: Georgia State University Press.
- Fornaroff, A. (1980). Community Involvement in Health Systems for Primary Health Care. Geneva: World Health Organization.
- Reeder, W. (1974). Some Aspects of the Informal Social Participation of Families in New York State. In Ph. D. Dissertation. Cornell University.